

Bruselj, 16. avgust 2022
(OR. en)

11802/22

ENER 394
ECOFIN 802

SPREMNI DOPIS

Pošiljatelj:	za generalno sekretarko Evropske komisije: direktorica Martine DEPREZ
Datum prejema:	5. avgust 2022
Prejemnik:	Generalni sekretariat Sveta
Št. dok. Kom.:	COM(2022) 385 final
Zadeva:	POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU o izvajanju evropskega energetskega programa za oživitev in Evropskega sklada za energijsko učinkovitost

Delegacije prejmejo priloženi dokument COM(2022) 385 final.

Priloga: COM(2022) 385 final

Bruselj, 5.8.2022
COM(2022) 385 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

**o izvajanju evropskega energetskega programa za oživitev in Evropskega sklada za
energijsko učinkovitost**

{SWD(2022) 204 final}

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o izvajanju evropskega energetskega programa za oživitev in Evropskega sklada za energijsko učinkovitost

Odporna infrastruktura je hrbtenica energetske unije. Lani, leta 2021, je bilo znatno okrepljeno regionalno sodelovanje.

Evropski energetski program za oživitev (EEPO) je imel v tej zvezi ključno vlogo pri finančni podpori večje infrastrukture skupnega interesa za povezovanje trgov električne energije in plina ter za krepitev zanesljivosti oskrbe.

I. NAPREDEK PRI IZVAJANJU PROGRAMA

Energetska infrastruktura in inovacije, ki so gonilna sila evropskega energetskega programa za oživitev (EEPO), so danes še vedno enako pomembne, kot so bile leta 2009, ko je bil program EEPO vzpostavljen.

V tem poročilu je za vsak del programa EEPO naveden dosežen napredek pri izvajanju projektov in Evropskega sklada za energijsko učinkovitost (EEEF). To poročilo je pripravljeno na podlagi poročila, ki je bilo sprejeto leta 2021¹. Zajema izvajanje projektov med 1. januarjem 2021 in 31. decembrom 2021 ter izplačila, izvršena v tem obdobju.

II. SPLOŠNO IZVAJANJE PROJEKTA (EEPO)

Do konca decembra 2021 je bilo končanih (zaključenih ali ustavljenih) 57 od 59 projektov, upravičencem pa je bil izplačan znesek v višini 2 615 657 214 EUR (po odštetu nalogov za izterjavo v višini 203 322 313 EUR) (glej Prilogo).

Stanje na področju plinske in elektroenergetske infrastrukture je naslednje: večina projektov je zaključenih, dva projekta pa se še izvajata.

Nosilci projektov so dosegli precejšen napredek pri vključevanju električne energije iz vetrnih elektrarn na morju v omrežje, medtem ko so se nosilci zadnjega preostalega projekta zajemanja in shranjevanja CO₂ odločili, da bodo prekinili finančno pomoč projektu.

Komisija se je odločila, da bo še naprej zagotavljala finančno pomoč vlagateljem, pri katerih je jasno, da je mogoče sprejeti končno naložbeno odločitev in da ima projekt še naprej pomembno vrednost za družbo.

1. PLINSKA IN ELEKTROENERGETSKA INFRASTRUKTURA

Z infrastrukturnim podprogramom EEPO je bilo podprtih 44 projektov s treh glavnih področij dejavnosti (povezovalni plinovodi, povratni tok plina in električna energija).

¹ Poročilo za leto 2020, sprejeto 26. novembra 2021, COM(2021) 670 final.

Skupaj je bilo namenjenih 2 267 574 462 EUR, od katerih je bilo upravičencem do 31. decembra 2021 izplačanih 1 692 273 968 EUR. Plačila so odvisna od trdne zaveze upravičencev, da projekt izvedejo s sprejetjem končne naložbene odločitve.

1.1 Doseženi rezultati

Doslej je bilo zaključenih 42 od 44 infrastrukturnih projektov, štirje so bili ustavljeni, dva pa še potekata.

V sektorju električne energije je bilo zaključenih vseh 12 projektov.

Na področju povezovalnih plinovodov je bilo zaključenih 13 od 18 projektov; dva napredujeta po spremenjenem načrtu, trije pa so bili ustavljeni.

Na področju povratnega toka in povezovalnih projektov v srednji in vzhodni Evropi je bilo 13 projektov zaključenih, en projekt v Romuniji pa je Komisija ustavila septembra 2014.

Od zadnjega poročila o izvajanju EEPO je mogoče izpostaviti zlasti naslednji napredek:

- povezovalni plinovod med Grčijo in Bolgarijo (IGB) je ključna pot za prenos plina iz čezjadranskega plinovoda (TAP) in grškega UZP na sever ter je pomemben projekt za diverzifikacijo oskrbe s plinom v jugovzhodni Evropi. Gre za projekt skupnega interesa (projekt skupnega interesa 6.8.1) ter prednostni projekt pobude Povezanost Srednje in Jugovzhodne Evrope s plinovodi (pobuda CESEC). Komisija projektu že od začetka zagotavlja politično in finančno podporo. Projekt je prejel 45 milijonov EUR iz evropskega energetskega programa za oživitvev in 39 milijonov EUR iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Gradnja projekta je bila zaključena julija 2022, plinovod pa naj bi začel delovati oktobra 2022.
- Ministrstvo za energijo, trgovino in industrijo na Cipru pripravlja vzpostavitev sprejemnega terminala za zemeljski plin, ki bo prispeval k diverzifikaciji cipske mešanice energijskih virov in odpravi energetske osamitve otoka, poleg tega pa bo spodbudil konkurenco na področju proizvodnje električne energije iz plina, ki jo izvajajo neodvisni proizvajalci. Glede na informacije nosilca projekta naj bi obrat za UZP začel obratovati naslednje leto.

Kar zadeva plinovode na Cipru, bo glede na povzetek tehničnega izvajanja iz leta 2021, ki ga je predložil nosilec projekta, projekt zaključen do leta 2026. V zvezi s plinovodi, ki so potrebni za dovajanje plina iz terminalov za UZP do njihovega namembnega kraja, so organi ponovno razmislili o svojih stališčih glede lokacij, kjer bodo zgrajeni obrati za proizvodnjo zemeljskega plina; posledično sta se spremenila tako pot plinovodov kot časovni raspored.

2. PROJEKTI PRIDOBIVANJA ENERGIJE IZ VETRNIH ELEKTRARN NA MORJU

2.1 DOSEŽENI REZULTATI

Podprogram pridobivanja energije iz vetrnih elektrarn na morju je sestavljalo devet projektov, pri čemer je bila podpora v višini 565 milijonov EUR razdeljena med dve glavni vrsti dejavnosti, in sicer za:

- obsežne preskuse, proizvodnjo ter uporabo inovativnih turbin in konstrukcij za temelje na morju (šest projektov) ter
- razvoj modularnih rešitev za vključitev prenosa velikih količin električne energije iz vetrnih elektrarn v omrežje (trije projekti).

Zaključenih je bilo sedem od devetih projektov, dva pa sta bila predčasno ustavljena. Za projekte je bilo izplačanih 427 190 976 EUR (po odštetju nalogov za izterjavo).

2.2 DOSEŽENI REZULTATI PO SEKTORJIH

2.2.1 Napredek na področju inovativnih turbin in konstrukcij na morju

Kar zadeva vetrno elektrarno na morju pri Aberdeenu, je na polju vetrnic „Aberdeenski zaliv“, ki ga upravlja družba Vattenfall, 1. julija 2018 začelo obratovati enajst vetrnih turbin z največjo zmogljivostjo na svetu (takrat 8,8 MW na turbino, danes obstajajo turbine z zmogljivostjo 12 MW). Septembra 2018 je bil uradno odprt evropski center za izkoriščanje vetrne energije na morju (polje vetrnic na morju pri Aberdeenu). Zadnje poročanje za projekt je bilo predloženo in odobreno julija 2020.

2.2.2 Napredek pri vključitvi vetrnih elektrarn v omrežje

Uresničevanje preostalih dveh projektov, Kriegers Flak in COBRACable, je napredovalo po pričakovanjih.

Septembra 2019 je začel delovati povezovalni vod COBRACable med Dansko in Nizozemsko. Projekt COBRACable se je končal decembra 2019. Končno poročilo, predloženo marca 2020, je bilo potrjeno in projekt zaključen.

Kriegers Flak – Combined Grid Solution je začel delovati decembra 2020, kar je tudi končni datum projekta. Končno poročilo, predloženo marca 2021, je bilo potrjeno in zadnje poročanje o projektu zaključeno.

3. ZAJEMANJE IN SHRANJEVANJE OGLJIKOVEGA DIOKSIDA

Ta podprogram EEPO je sestavljalo šest projektov, pri čemer je bila podpora v višini 1 milijarde EUR namenjena projektom, katerih cilj je bil zaobseči celoten postopek zajemanja, prevoza in shranjevanja CO₂.

Končan je bil en projekt (Compostilla v Španiji), ki je zagotovil delujoče pilotne obrate za zajemanje, prevoz in shranjevanje. Štirje projekti so bili predčasno ustavljeni zaradi odločitve nosilcev, da ne bodo vlagali, en projekt pa je bil zaključen, ne da bi bil dokončan. Za te projekte je bilo izplačanih 387 099 179 EUR (po odštetju nalogov za izterjavo v skupnem znesku 145 294 400 EUR).

III. EVROPSKI SKLAD ZA ENERGIJSKO UČINKOVITOST (EEEF)

Decembra 2010 je bilo iz evropskega energetskega programa za oživitvev (EEPO) 146,3 milijona EUR dodeljenega finančnemu instrumentu za projekte trajnostne energije². 125 milijonov EUR je bilo dodeljenih kot prispevek EU za Evropski sklad za energijsko učinkovitost (EEEE). EEEF je bil ustanovljen julija 2011 in je doslej dosegel skupno vrednost 265 milijonov EUR³; podprt je z instrumentom tehnične pomoči s proračunom 20 milijonov EUR in z dejavnostmi za ozaveščanje v višini 1,3 milijona EUR.

Instrument tehnične pomoči je omogočil podporo za naložbe⁴, ki prispevajo k doseganju ambicioznih podnebnih ciljev EU v več državah članicah, vključno s Španijo, Portugalsko, Francijo, Dansko, Združenim kraljestvom, Irsko, Nizozemsko in Belgijo. Komisija je leta 2020 po preteku roka za dodelitev instrumenta tehnične pomoči v proračun EU vrnila 4 498 415 EUR prvotno dodeljenega zneska (glej Prilogo). Evropski sklad za energijsko učinkovitost zagotavlja prilagojeno financiranje (z dolžniškimi in lastniškimi instrumenti) za projekte na področju energijske učinkovitosti, obnovljivih virov energije in čistega mestnega prometa. Upravičenci so lokalni ali regionalni javni organi ali zasebni subjekti, ki delujejo v njihovem imenu.

1. DOSEŽENI REZULTATI

Leta 2021 je bila v portfelj sklada dodana nova transakcija:

— EEEF je v sodelovanju z VIPA, litovsko razvojno agencijo za javne naložbe, vzpostavil platformo za razvoj trajnostnih virov⁵, katere cilj je financirati naložbe, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb. Za vzpostavitev platforme sta EEEF in VIPA zagotovila 12 milijonov EUR. Pričakuje se, da bo to financiranje ustvarilo posojila za energijsko učinkovitost in obnovljive vire energije za več kot 37 milijonov EUR, ki bodo usmerjena v naložbe v javnem in zasebnem sektorju.

Od svoje ustanovitve do 30. septembra 2021 je EEEF podpisal pogodbe s 17 projekti v vrednosti 176 milijonov EUR, s čimer je bilo ustvarjenih približno 324 milijonov EUR končnih naložb.

Na podlagi ocene projekta in okvira poročanja⁶ sklada EEEF o ekvivalentu CO₂ in prihranku primarne energije so njegove naložbe od konca septembra 2021 dosegle prihranke v višini skoraj 584 235 ton CO₂ in prihranek primarne energije⁷ v višini 769 801 MWh.

² Uredba (EU) št. 1233/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. decembra 2010 o spremembah Uredbe (ES) št. 663/2009 o vzpostavitvi programa za podporo oživitvi gospodarstva z dodelitvijo finančne pomoči Skupnosti energetskim projektom.

³ Poleg Evropske komisije so dodatne naložbe zagotovili: Evropska investicijska banka v višini 75 milijonov EUR, banka Cassa Depositi e Prestiti SpA (CDP) v višini 60 milijonov EUR in naložbeni upravitelj Deutsche Bank (DB) v višini 5 milijonov EUR ter v letu 2020 Nemška zvezna fundacija za okolje (DBU) v višini 10 milijonov EUR.

⁴ Več podrobnosti o navedenih naložbah je na voljo na spletnem mestu: <https://www.eeef.lu/european-commission-ta-facility.html>.

⁵ Podrobnosti so na voljo na spletnem mestu: <https://www.eeef.lu/news-detail/vipa-and-eeef-join-forces-to-invest-in-sustainable-projects-in-lithuania.html>.

⁶ Poročilo EEEF Quarterly Report Q3 2021, stran 5, na voljo na spletnem mestu: https://www.eeef.lu/quarterly-reports.html?file=files/downloads/Quarterly_Reports/2021/eeef-Quarterly-Report-2021-Q3.pdf.

⁷ Kumulativni prihranki primarne energije zajemajo samo tehnologije za energijsko učinkovitost in čisti mestni promet; obsegajo izračune od finančne odločitve do dospelosti posojila, in sicer na osnovi ocen za projekte v

2. Instrument tehnične pomoči sklada EEEF

Novembra 2016 je sklad EEEF uvedel nov instrument tehnične pomoči. Sklad EEEF je na podlagi instrumenta tehnične pomoči Evropske komisije, s katerim je upravljal, vzpostavil novo orodje za podporo ambicioznim javnim subjektom z donosnimi naložbenimi projekti v trajnostno energijo. Takšni projekti se nanašajo na energijsko učinkovitost, projekte manjšega obsega na področju energije iz obnovljivih virov in/ali pobude na področju javnega prevoza. Sklad EEEF podpira upravičence, tj. regije, mestne svete, univerze, javne bolnišnice in druge javne subjekte, ki se nahajajo v državah članicah EU, in sicer s svetovalnimi storitvami za načrtovane naložbe, na primer s pripravo študij izvedljivosti, energetske pregledi, pravnimi storitvami in analizo ekonomske upravičenosti. Instrument tehnične pomoči sklada EEEF je prejel sredstva od instrumenta ELENA (evropska pomoč, namenjena področju energije na lokalni ravni) v okviru programa Obzorje 2020 Evropske unije. Do decembra 2021 je podprl že osem upravičencev v Italiji, Španiji in Litvi.

3. Glavne sklepne ugotovitve in obeti

EEEF je postopoma dosegel zanesljive rezultate dobičkonosnih naložb, po desetih letih delovanja pa je podprl že 17 zelo različnih projektov⁸ (dva od teh sta bila že poplačana s prihodki, ki so bili ponovno naloženi v sklad) v različnih tehnologijah v osmih državah članicah in v Združenem kraljestvu.

IV. SPLOŠNE SKLEPNE UGOTOVITVE

Pri programu EEPO so bili doseženi dobri rezultati. Zaključenih je vseh 12 projektov na področju elektroenergetske infrastrukture in večina na področju plinske infrastrukture; dva projekta v sektorju plina še potekata in bosta predvidoma končana v letih 2022 in 2026. Strog nadzor Evropske komisije nad izvajanjem in spremljanjem projekta je pripomogel k povečanju učinkovitosti instrumenta.

Projekti vetrnih elektrarn na morju so bili bolj zapleteni, kot je bilo pričakovano, vendar so nosilci projektov in gradbeniki uspeli najti rešitve za njihovo dokončanje – včasih tudi s podaljšanjem pogodb. Program EEPO je v 12 letih obstoja pomagal pridobiti tehnološko znanje in prispeval k razvoju povezovalnih tehnologij za vetrne elektrarne na morju.

Čeprav finančna pomoč programa EEPO ni zadostovala za spodbuditev podjetij k izvedbi predstavitvenih projektov zajemanja in shranjevanja CO₂ na komercialni ravni, Komisija zajemanje in shranjevanje CO₂ še vedno obravnava kot pomembno za razogljičenje (edina zanesljiva tehnologija za dolgoročno shranjevanje ogljikovega dioksida) za EU na splošno, še zlasti pa za energijsko in ogljično intenzivne panoge.

Sklad EEEF je vložil v več projektov na področju energijske učinkovitosti in bo še naprej širil svoj portfelj ter tako zagotavljal finančne rešitve in ustvarjal dobiček za svoje delničarje. Sklad EEEF se uporablja tudi kot model za inovativne finančne instrumente, saj vlaga v

gradnji in projekte z manj kot enim letom obratovanja ter dejanskih podatkov za projekte, ki obratujejo več kot eno leto. Prihranki se nanašajo na celotni znesek projektnih naložb (tj. naložbe iz sklada EEEF in naložbe, ki niso iz tega sklada).

⁸ Poročilo EEEF Quarterly Report Q3 2021, strani 10–15, na voljo na spletnem mestu:

https://www.eeef.lu/quarterly-reports.html?file=files/downloads/Quarterly_Reports/2021/eeef-Quarterly-Report-2021-Q3.pdf.

stroškovno učinkovite in primerno pripravljene projekte za trajnostno energijo, ki lahko privabljajo zasebni kapital, pri tem pa s temi vlaganji predstavlja poslovni model in ustvarja verodostojno evidenco dosežkov.